

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Specjalista zarządzania ryzykiem
(underwriter)
(241310)**

Specjaliści

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) (241310)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-035-1 (35)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach.....	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu.....	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	8
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Określanie strategii zarządzania ryzykiem Kz1	10
3.2. Opracowywanie metod minimalizacji ryzyka w instytucji/ działalności przedsiębiorcy Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	12
4. Profil kompetencji kluczowych	13
5. Słownik	14

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach:

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

241310 Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)

Grupa wielka 2 – Specjaliści (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 6).

Grupa elementarna 2413 – Analitycy finansowi (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 2413 Financial analysts).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Dział 66. Działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat, Grupa 66.2. Działalność wspomagająca ubezpieczenia i fundusze emerytalne.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 5 przedsiębiorstwach (duże – 2, średnie – 2, małe – 1, w tym produkcyjne – 2, usługowe – 2, finansowe – 1), przeprowadzonych w lutym i marcu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Ewa Beata Pastor – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie,
- Rita Ewa Kutkiewicz – AXA Polska S.A. w Warszawie,
- Rafał Winny – MAHLE Polska Sp. z o.o. w Krotoszynie,
- Piotr Stępień – ekspert niezależny, były pracownik Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB w Radomiu.

Ewaluatorzy:

- Tomasz Zając – Credit Agricole w Warszawie,
- Piotr Dąbrowski – Pragma Faktoring S.A. w Katowicach.

Recenzenci:

- Marlena Kołdej – Spółdzielcza Grupa Bankowa Bank S.A. w Poznaniu, Oddział w Warszawie,
- Iwona Kawka – PKO BP S.A. w Warszawie.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Grzegorz Sołtysiak (przewodniczący) – Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych w Warszawie,
- Barbara Barańska – Związek Banków Polskich w Warszawie,
- Małgorzata Korsakowska-Słowik – przedstawiciel pracodawców, Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie,
- Alicja Masalska – Związek Banków Polskich w Warszawie.

Data zatwierdzenia:

- 07.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) pracuje nad ograniczeniem prawdopodobieństwa poniesienia straty poprzez minimalizację różnych rodzajów ryzyka w instytucji/przedsiębiorstwie.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Głównym zadaniem specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) jest osiągnięcie jak najniższego poziomu ryzyka w ramach działalności instytucji/przedsiębiorcy. Zajmuje się on oceną występujących zagrożeń, kosztów wiążących się z ich ograniczeniem bądź transferem ryzyka, rekomenduje środki zapobiegawcze. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) planuje i kształtuje proces zarządzania ryzykiem. Monitoruje otoczenie rynkowe z uwzględnieniem posunięć konkurencji. Specjalista zarządzania ryzykiem występuje we wszystkich obszarach gospodarki. Warunkiem koniecznym do poprawnego wykonywania pracy jest znajomość przepisów prawa, w tym: regulacji wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności wynikających z działań podmiotów nadzoru finansowego/bankowego, ustaw, dyrektyw unijnych, rozporządzeń, dlatego też specjalista na bieżąco musi analizować wszelkie zmiany i nowelizacje. Istotna jest również znajomość zasad rachunkowości w zakresie dotyczącym metod wyceny, przede wszystkim w obszarze instrumentów pochodnych.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Stanowisko specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) funkcjonuje przede wszystkim w instytucjach finansowych. Miejscem pracy specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) oprócz pionów finansowych są także inne piony w zależności od typu prowadzonej działalności. Specjalista posługuje się w swojej pracy urządzeniami biurowymi. W pracy specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) niezbędna jest biegła obsługa komputera wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem wykorzystywanym w danej jednostce. Długotrwała praca przy komputerze wiąże się z obciążeniem wzroku i kręgosłupa. Osoba wykonująca zawód specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) pracuje pod presją czasu. Praca na tym stanowisku przebiega w systemie

jednozmianowym, najczęściej zadaniowym. Specjalista w godzinach pracy kontaktuje się z pozostałymi wydziałami instytucji oraz jednostkami zewnętrznymi w poszukiwaniu konkretnych informacji. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) podlega ciągłemu nadzorowi kadry zarządzającej.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu specjalisty zarządzania ryzykiem (underwrite-ra) wymaga umiejętności planistycznych, analitycznych, wyciągania wniosków z przeprowadzonych analiz, dokładności i skrupulatności w wykonywaniu zadań. Istotne są także dbałość o stanowisko pracy, wytrwałość i rzetelność przy wykonywaniu zadań. Praca wymaga od specjalisty wysokich zdolności interpersonalnych, pozwalających na efektywną pracę w zespole, a także samodzielności i inicjatywy przejawianej w obszarze prowadzonej działalności. Kluczową cechą jest odporność na stres. Specyfika zawodu wymaga także znajomości metod statystycznych i ekonometrycznych. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) powinien mieć dobry stan zdrowia.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) powinien posiadać wykształcenie wyższe pierwszego stopnia. Preferowane kierunki w tym zawodzie to: finanse, rachunkowość, ekonomia, zarządzanie. Kandydat do pracy w zawodzie specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) powinien znać jeden język obcy zawodowy w stopniu zaawansowanym. W tym zawodzie wiedza i umiejętności nabywane są w trakcie odbywania stażu, praktyki zawodowej, szkoleń oraz pracy zawodowej u danego pracodawcy. Osoba na stanowisku specjalisty zarządzania ryzykiem powinna brać udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych podnoszących kwalifikacje.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) powinien brać udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych podnoszących kompetencje zawodowe, np. certyfikujący kurs zarządzania ryzykiem, kurs dla kandydatów na menagerów zarządzania ryzykiem czy szkolenia z zakresu zarządzania ryzykiem. Może również podnosić swoje kwalifikacje na podyplomowych studiach związanych z zarządzaniem ryzykiem.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Wypracowywanie planu zarządzania ryzykiem (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Identyfikowanie rodzajów ryzyka dla instytucji/przedsiębiorcy (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Tworzenie polityki i procedur z zakresu zarządzania ryzykiem (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z4. Wdrażanie mechanizmów pomiaru i kontroli ryzyka występującego w instytucji/działalności przedsiębiorcy (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z5. Monitorowanie poziomu i istotności rodzajów ryzyka w instytucji/działalności przedsiębiorcy (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z6. Ocenianie występujących rodzajów ryzyka w instytucji/działalności przedsiębiorcy (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z7. Sporządzanie sprawozdawczości z zakresu zarządzania ryzykiem (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z8. Zarządzanie ryzykiem we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z9. Organizowanie stanowiska pracy zgodnie z przepisami BHP, ochrony ppoż. i ergonomią oraz ochroną środowiska (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

- Kz1 – Określanie strategii zarządzania ryzykiem (potrzebne do wykonania zadania: Z1, Z2, Z3, Z7, Z8, Z9).
- Kz2 – Opracowywanie metod minimalizacji ryzyka w instytucji/działalności przedsiębiorcy (potrzebne do wykonania zadania: Z1, Z4, Z5, Z6, Z9).
- KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonania zadania: Z1÷Z9).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 6** właściwym dla wykształcenia wyższego pierwszego stopnia w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 2 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód specjalisty do spraw zarządzania ryzykiem (underwriter):

- 1) w zakresie wiedzy: w zaawansowanym stopniu zna fakty, teorie, metody i narzędzia zarządzania ryzykiem w instytucjach/u przedsiębiorcy; koncentruje się na strategii zarządzania ryzykiem oraz rozumie złożone uwarunkowania występujące w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym przedsiębiorstwa;
- 2) w zakresie umiejętności: wykonuje zadania zarządzania ryzykiem w sposób rzetelny, rozwiązuje złożone i nietypowe problemy w zmiennych warunkach, umiejętnie gromadzi dane o zdarzeniach oraz dokonuje ich wyceny, samodzielnie planuje własne doskonalenie warsztatu pracy, umiejętnie posługuje się językiem obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z7, Z8, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Określanie strategii zarządzania ryzykiem Kz1

Wiedza – w zaawansowanym stopniu zna fakty, teorie, metody i narzędzia zarządzania ryzykiem, określa strategię zarządzania ryzykiem, w szczególności zna:

- zasady ekonomii, finansów i rachunkowości;
- podstawy zarządzania;
- zasady, metody i techniki zarządzania ryzykiem;
- przepisy prawa wewnętrznego i zewnętrznego;
- strukturę organizacyjną instytucji i zadania jednostek organizacyjnych;
- zasady organizacji pracy i obiegu dokumentów;
- programy specjalistyczne do wykonywania zadań w zawodzie zarządzania ryzykiem;
- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska w zakresie określania strategii zarządzania ryzykiem.

Umiejętności – wykonuje zadania w sposób rzetelny, rozwiązuje złożone i nietypowe problemy w zmiennych warunkach, umiejętnie gromadzi dane o zdarzeniach w zakresie strategii zarządzania ryzykiem, w szczególności potrafi:

- współtworzyć sprawną organizację;
- opracowywać plan zarządzania ryzykiem;
- zarządzać ryzykiem w instytucji/ działalności przedsiębiorcy;
- opracowywać procedury dotyczące identyfikacji oraz monitorowania ryzyka w działalności instytucji/ przedsiębiorcy;
- stosować zasady i metody identyfikacji różnych rodzajów ryzyka (np. wskaźniki, limity);
- monitorować i oceniać wskaźniki ostrzegawcze;
- sporządzać analizy i sprawozdania dla kadry zarządzającej, kontroli i pracowników innych jednostek organizacyjnych;
- wskazywać rodzaje ryzyka we współpracy z innymi pionierami organizacyjnymi instytucji/ działalności przedsiębiorcy;
- przestrzegać i interpretować przepisy prawa wewnętrznego i zewnętrznego;

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska podczas określania strategii zarządzania ryzykiem.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z4, Z5, Z6, Z9 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Opracowywanie metod minimalizacji ryzyka w instytucji/działalności przedsiębiorcy Kz2

Wiedza – w zaawansowanym stopniu zna fakty, teorie, metody i narzędzia zarządzania ryzykiem, opracowuje metody minimalizacji ryzyk w instytucji/działalności przedsiębiorcy, w szczególności zna:

- rodzaje ryzyka w instytucjach/działalności przedsiębiorcy oraz jednostkach organizacyjnych;
- modele matematyczne i statystyczne stosowane w zarządzaniu ryzykiem;
- wskaźniki ryzyka;
- zasady oceny ryzyka;
- strukturę przedsiębiorstwa;
- środowisko oprogramowania oraz bazy danych potrzebne w zawodzie;
- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska w zakresie opracowywania metod minimalizacji ryzyk w instytucji/działalności przedsiębiorcy.

Umiejętności – rozwiązuje złożone i nietypowe problemy w zmieniających warunkach, opracowuje metody minimalizacji ryzyk, w szczególności potrafi:

- identyfikować rodzaje ryzyka w instytucji/działalności przedsiębiorcy;
- analizować wpływ otoczenia na poziom ryzyka;
- projektować mechanizmy pomiaru i kontroli ryzyka,
- dokonywać pomiaru ryzyka oraz walidacji modeli;
- stosować zasady i metody neutralizacji odpowiednich rodzajów ryzyka;
- określać sposoby minimalizacji ryzyka;
- gromadzić dane o zdarzeniach, które miały miejsce w innych instytucjach/przedsiębiorstwach oraz analizować konieczność zabezpieczenia instytucji/działalności przedsiębiorcy przed podobnymi zdarzeniami;
- weryfikować zdarzenia;
- interpretować wskaźniki określające poziom ponoszonych rodzajów ryzyka;

- prowadzić dokumentację o zdarzeniach (tzw. incydentach);
- prowadzić system raportowy występujących rodzajów ryzyka;
- opracowywać system raportowy, w tym bazy danych;
- pozyskiwać informacje o nowych rodzajach ryzyka;
- posługiwać się narzędziami statystycznymi oraz bazami danych.
- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska podczas określania strategii zarządzania ryzykiem.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

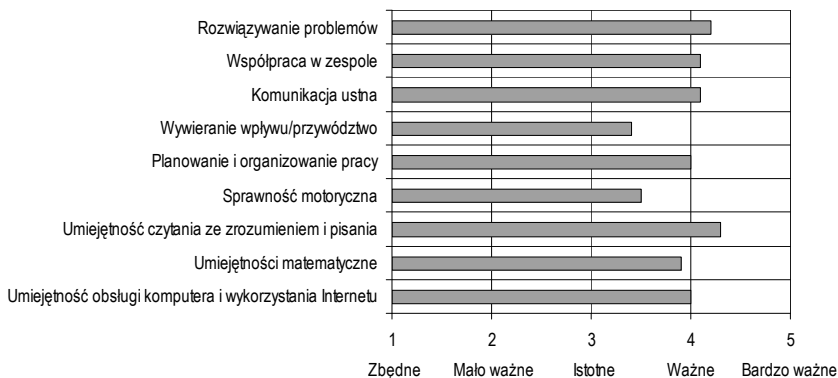
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- utożsamia się z kulturą organizacji,
- dzieli się wiedzą i doświadczeniem w zakresie minimalizacji ryzyka instytucji/u przedsiębiorcy,
- współpracuje z innymi pracownikami w zakresie zarządzania ryzykiem,
- przestrzega zasad etyki zawodowej,
- samodzielnie podejmuje decyzje związane z zarządzaniem ryzykiem, zachowując odporność na wywieranie wpływów przez otoczenie, angażuje się w realizację wykonywanych zadań i przyjmuje odpowiedzialność za ich przeprowadzenie,
- reaguje na zmiany okoliczności i otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego w celu minimalizacji ryzyka instytucji/działalności przedsiębiorcy.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu specjalisty zarządzania ryzykiem (underwriter) przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 241310 Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiające porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.